

nem foglalhat, sem pedig a per tárgya iránt elfogadói minősége alapján közvetlen érdekelt W. László tanunak kihallgatása elrendelhető nem volt.

Ezeknél fogva az elsőbíróság ítéletét ezen indokok alapján helyben hagyni kellett.

A kir. kuria ítélt: A másodbíróság ítélete indokainál fogva helybenhagyatik.

(Kir. kuria 1893. ápril 18-án 909/92. V. sz. a.)

BIZTOSÍTÁSI SZEMLE.

Separacionális törekvések a biztosítás terén.

Vannak iparvállalatok, a melyek különféle alapokon maguk csináltak maguknak biztosító-intézetet. Divatos ez nálunk is, és hova-tovább nagyon is erős divattá válik az osztrákok példájára, a kik tekintélyesebb iparral büszkélkednek, mint mi és a kiknél a czukorgyárosok, a papirgyárosok, a bányatulajdonosok megalapították a maguk tűzbiztosító egyletét. Még a vallásfelekezetek is külön biztosító-intézeteket szorgalmaznak; így jól ismerjük mind meg annyian azt az egyletet, a mely kizárólag katolikus keresztények anyagi boldogulásáról gondoskodik és szervez szövetkezetet, kiházasító-egyesületet, mindenféle és fajta biztosító osztályt a klerus jóakaratu támogatása mellett.

De utóvégre is szabad a verseny és a jót ott vásárolja meg mindenki; a hol kedvére és előnyére van. Hanem, a ki ismeri a biztosító-intézetek benső szervezetét és azt a kapcsolatot, a mi okvetetlenül támad, bizonyos függőség alakjában a nagy vállalatok és különlegességeket szorgalmazó intézetek között, esodálkozva kérde, hogy azok a kis körre szorító, különleges érdekeket szolgáló egyletek mire jók?

A biztosítás eszméje az utóbbi századok folyamán, kétség-telenül nagy hódításokat tett. Olyan körökben, a hol sokáig idegenkedéssel, értetlenséggel és tudatlansággal fogadták, most értelmességgel és rokonszenves bírálattal fogadják. Hanem gyakrabban találkozunk még manapság is félreértéssel. Sokan még ma is varázslatnak tekintik a biztosítást, a mely nappallá teszi az éjszakát; a szavakon rágódnak és nem kutatják a dolgok lényegét és mindent egyképen látnak, ha biztosítás a neve. Elegendő, ha valaki csak valamelyes fölületes ismerettel bír

azon alapelvekről, a melyekre a biztosítás intézménye fektetve van, hogy kiadja a jelszót, a mely a tömegnek imponál és a könnyen hívőket magával ragadja. Van egy egész rakás, egyébként becsületes és legjobb szándékkal bíró ember, a kik abban a boldog tudatban éltek, hogy elég egyet aludni és fölébredés-kor elhatározni, hogy biztosítással fognak foglalkozni, — de a kik persze a maguk és idegen emberek kárára megtanulták, hogy a biztosítás, annak technikai tudása nélkül mégis csak olyan műkedvelés, a melyből sok a kár és kevés a haszon.

Az a jelenség, a melyről fentebb is szólottunk és a mely a biztosítás specialitásában tűnik fel, olyan, a melyet nemcsak minden szakember, hanem laikus is, a kinek nem fátyolos kép a biztosítás alapelve, elítél. Mert a nagy számok összetorlódása az első és fő alapelv, a melyre biztosítást lehet alapítani és minden korlátolttság, a mit a biztosítás anyaga szenved, ellenrétben áll az alapelvvél. Vannak esetek, a melyekben a korlátolttság értelmetlen lehet, de ez esetekben is legalább fölösleges, mert szükségtelen. Mi szükség van pl. arra, hogy a tisztviselőnek külön élet-, tűz- stb. biztosító-intézete legyen? Nincsen rá semmi elfogadható ok. A biztosítás technikai szempontjából nem lehetne ellene alapos kifogást emelni, ha a tisztviselők elegendő számban vannak, hogy életrevaló és tevékenységre képes intézetet alkossanak. De még ezen föltevés mellett is rossz következményű az ilyen kiközösítés, mert rossz példát mutat. Mert alapjában véve nem egyéb, mint ama kasztszellemelek a megnyilvánulása, a melynek folyománya az a fentebb mondott különválás, a mely továbbfejlődésében igen szomorú fattyuhajtásokat termel.

Egyébként ez a kiközösítés és spezializáció nem új jelenség a biztosítás terén. A németek már régóta sirnak a jeleztem bajok miatt. Ujabban a francia szaklapok panaszkodtak a malmok biztosító-intézetének kétségbeejtő kapkodásai felett, a melyekkel hét éves, szomorú tapasztalatokkal megrakott életük után, a halált huzni-halasztani óhajtják. Ez a szövetség azt az érdekes tanácsot osztogatta tagjainak, hogy biztosítsák magukat az ő közvetítésével valamelyik részvény-társaságnál, hogy az ilyen megkeresett jutalékkal fődözhesse azt a hiányt, a melyet egyébként utánfizetésekkel volna kénytelen fedezni.

Sokan szeretik a szövetségi elvet hangoztatni, a melyen a biztosítás alapul. Bizonyos tekintetben ez is igaz és a szövetségi eszme jelentősége igaz is fog maradni mindaddig, a míg azt is nem állítják róla, hogy minden szövetségi alkotás egyuttal képes is arra, hogy biztosításra már eleve, mivoltánál fogva képes. Ha ezzel szemben azokra a tűztársaságokra és biztosító-egyesületekre történik hivatkozás, a melyek a múltban a mostani nagy biztosító-társaságok helyén működtek, ez a hivatkozás nem egészen alaptalan és a biztosítás fejlődésére tanulságos is; de az a tanulság, a melyet belőle levezethetünk, mégis csak

egészen más. Mert abból, hogy hajdanta, a mikoron még a biztosítás gyerekkoráról is alig lehet szólni, kényszerítve voltak az emberek megelégedni igen primitív és kezdetleges formákkal, még éppen nem következtethető, hogy ma, a mikoron már kifejlődöttebb és tökéletesebb formákkal birunk, oda térjünk vissza, a honnan kiindultunk.

Rendesen az vezet az ilyen jeleztem különbiztosításokra, hogy itt olcsóbb, mint más társaságoknál. De ez legalább is tudatos vagy tudattalan ámitás. Mert új és különös kockázattottnak feltűnő rizikókra nézve vannak olyan időpontok, a mikoron még hiányozván a kellő tapasztalat, a pontos számítás megtétele még lehetetlen és a társulatok, nehogy nagy veszteséggel kelljen küzdeniök, olyan díjat követelnek, a mely a biztosítottaknak nagyon drágáknak látszanak, sőt talán tényleg azok is. Ilyenkor talán megengedhető, hogy a biztosítottak összeállanak és maguk szakállán tanulván borotválkozni, arra az eredményre jutnak, hogy ott a biztosítás nagyon drága volt, avagy valóságban, hogy csalatkoztak. Hanem az ilyen jelenségek csak átmenetiek és kivételesek. Későbbben a separáció ugyis arra a meggyőződésre vezet, hogy a biztosítók megfizették az őket megillető díjat és rekompenzációul ugyanazt kapták, a mit kaptak volna minden más egyéb részvénytársaságnál. De sokan ringatják magukat abban a téves hitben, hogy hasonnemű kockázatok összegezésében, egyesítésében rejlik az olcsó díjak titka, pedig a legegyszerűbb számítás is azt igazolja, hogy $\frac{100}{100}$ k., azaz 100 kockázat elosztva 100 részre, megint csak k -t ad. Nem fölösleges ugyan az egyesítés, mert legalább is formailag elosztást és kiegyenlítést eredményez és a pillanatnyi teljes veszteséget évek sorára elosztva némiképpen ártalmatlanná teszi. De ez magának a biztosításnak és nem ennek a formának a jelessége. Hanem ezzel nincsen mindenki megelégedve; az olcsóságra törekvők nem ügyelnek arra, hogy az a recepte még nincsen feltalálva, a mely szerint az egyiknek adni lehetne, a nélkül, hogy azt a másiktól elvegyük. Az a társaság pedig, a mely ezt az igazságot negligálja, sokkal jobban alá van vetve a véletlenség szeszélyeinek, mint az, a melyik keretén belül minden esztendőben megtörténik a kölcsönös kiegyenlítés. És lehetséges, hogy az olyan különlegességre alakult társaság évek során át nem szenved semmi vagy csak igen kevés kárt. Ez esetben lefokozhatja díjtételeit, ha épp hazard játékot üz és nem arra gondol, hogy okos számításal a jövő biztosításán fáradozzék. Ha azután mostoha idők következnek és ezeknek okvetlenül be kell következniök, a társaságot készületlenül találja.

És a miként a különösen veszélyeztetett kockázatoknak, azonképpen meg van a látszólag kedvezőnek jelentkezőknek is a szeparacionális hajlandósága. A dolog ebben az esetben is olyan visszás, mint az elsőben. A társaságok ma a díjakat a

kockázat minősége szerint számítják. Es csak a tulokosok gondolják, hogy maguk között mégis csak olcsóbb lesz, mert feledik azt az egyet, hogy az elkülönítés mellett is viselniök kell a véletlen kockázatok egy java részét, a mely sok szép számítást döntött már romba.

dr. b—i p—l.

A gyermekbiztosítás újabb formái.

A napokban egy kis füzetke akadt kezembe, a melyet egy németországi biztosító intézet adott közre, közölve benne a gyermekbiztosításra vonatkozó díjtételeit, a melyek lényegileg eltérnek mindentől, a mit ez ideiglen a gyermekbiztosításra vonatkozólag közre adtak. A kis füzetet a stuttgarti általános német biztosítási egyesület adta ki és bevezetőjében a gyermekbiztosításról általánosságban a következőket jegyzi meg: Németországban a gyermekbiztosításnak ez ideiglen csak egy formája ismeretes és ez az egy is a katonai szolgálat érdekében van, a mennyiben a szóban levő gyermekbiztosítás kizárólag a katonaszolgálati biztosításra szorítkozik. A biztosításnak eme fajtájánál csak az egészséges vagy katonai szolgálatra alkalmatlan fiatal emberek, a kik a szolgálat alól felmentvék, áldozatot hoznak a katonai szolgálatot teljesítők javára.

Ehhez a tényálladékhoz fűzi a társulat okoskodásait, midőn tovább folytatva, a fölött töpreng, hogy a katonai szolgálatnak megrövidítése azzal a következménnyel fog járni, hogy a jövőben minden egészséges férfi katonai szolgálatra lesz kötelezve, ennek bekövetkeztével pedig a katonai szolgálatra való biztosítás a biztosítottaknak csupán csak a szolgálatra teljesen képtelenek (betegek, nyomorékok, invalidusok) terhére fog valami csekélyke hasznot hajtani; erre pedig lehetetlen dolog állandó jelleggel biztosítást alapítani. A tulajdonképpen való katonai szolgálatra szóló biztosítás hova-tovább abba fog tehát maradni és helyét a biztosításnak azon formája fogja elfoglalni, a melyet a biztosító intézetek, mint legtöbb alappal bírót régtől fogva szorgalmaztak, t. i. valamelyes tőkének, a biztosított javára, ennek 18. vagy 20. életévében való biztosítása, tekintet nélkül arra, hogy a biztosított képes-e, nem-e, katonai szolgálatot teljesíteni. Ehhez az állapothoz, illetőleg fordulóhoz annál is bizonyosabb, hogy el fogunk jutni, mivelhogy a tökebiztosításnak díjtételei különben is csak kevéssel magasabbak, mint az ugynevezett katonai szolgálati biztosításéi.

Es ha majdan ez a forduló bekövetkezik, a gyermekbiztosítás visszatért régi formájához, a mely azonban, nagyon való-